

POSTANOWIENIE

10 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 10 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J.G.

przeciwko Bank AG w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank AG w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z 29 marca 2023 r., V Ca 824/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwaną, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w

zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca Bank AG w W. powołała się na potrzebę wykładni art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29), art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c., art. 69 ust. 3 pr. bank., a także art. 496 w związku z art. 497 k.c. Wskazała również na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne, dotyczące, po pierwsze, zasadności przyjęcia nieważności umowy kredytu powiązanej z walutą obcą na skutek uznania za abuzywne „klausul spreadowych”, nieokreślających głównego przedmiotu umowy, po drugie, możliwości odwołania się w celu określenia oprocentowania kredytu powiązanego z walutą obcą – po stwierdzeniu abuzywności klauzul indeksacyjnych – do stawki WIBOR, skoro w umowie stawka ta występuje, po trzecie, zasadności kwalifikowania umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego jako kredytu udzielonego w złotych polskich, po czwarte zaś – współuczestnictwa koniecznego kredytobiorców w sprawie, w której są dochodzone roszczenia wywodzone z abuzywności postanowień umownych o zwrot nienależnego świadczenia. Zdaniem skarżącej, w sprawie doszło ponadto do nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK

623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

W celu uzasadnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) konieczne jest natomiast wykazanie, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała uznać, by w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiły powołane przyczyny kasacyjne.

Przytoczone we wniosku wątpliwości w zestawieniu z zarzutami skargi i przedmiotem postępowania przed Sądami *meriti* odnosiły się w przeważającym zakresie do konsekwencji zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) postanowień umownych wyrażających ryzyko walutowe i odsyłających do tabel kursowych banku przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Problematyka ta nie stanowi *novum* i była nie tylko wielokrotnie, lecz także wszechstronnie podejmowana w odniesieniu do zbliżonych treści umów kredytowych w nowszej judykaturze Sądu Najwyższego i w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, co doprowadziło do utrwalenia się jednolitych kierunków orzeczniczych, w które wpisuje się stanowisko wyrażone w zaskarżonym wyroku (por. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20, z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22, z dnia 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22, z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 794/22, z dnia 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 25 maja 2023 r., II CSKP 1311/22, z dnia 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22, z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 oraz II CSKP

1753/22, i z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 oraz II CSKP 36/23; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22, z dnia 27 kwietnia 2023 r., I CSK 3629/22, z dnia 8 grudnia 2023 r., I CSK 5651/22 i z dnia 29 maja 2024 r., I CSK 2038/23 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo Sądu Najwyższego; w judykaturze Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zob. zwłaszcza wyroki z dnia 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, *I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A.*, ECLI:EU:C:2021:341, z dnia 18 listopada 2021 r., C-212/20, *M.P., B.P. przeciwko „A.”*, ECLI:EU:C:2021:934, z dnia 16 marca 2023 r., C-6/22, *M.B., U.B., M.B. przeciwko X S.A.*, ECLI:EU:C:2023:216 i z dnia 23 listopada 2023 r., C-321/22, *ZL, KU, KM przeciwko Provident Polska S.A.*, ECLI:EU:C:2023:911).

W przedmiocie samodzielnej legitymacji czynnej jednego ze współkredytobiorców w procesie przeciwko bankowi związanym z abuzywnością postanowień umowy kredytu Sąd Najwyższy wypowiedział się w podjętej po wniesieniu skargi kasacyjnej uchwale z dnia 19 października 2023 r., III CZP 12/23, OSNC 2024, nr 4, poz. 37. Niezależnie od tego, argumentacja mająca służyć wykazaniu tej przyczyny kasacyjnej nie uwzględniała w dostateczny sposób, że przedmiotem orzekania w sprawie, w której został wydany zaskarżony wyrok, było roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, przy czym świadczenie to – jak wynikało z jednoznacznych ustaleń Sądów *meriti* – zostało spełnione wyłącznie przez powoda.

Co się tyczy postulowanej wykładni art. 496 w związku z art. 497 k.c. (prawo zatrzymania), należało zauważyć, że niezależnie od kwalifikacji umowy kredytu jako umowy wzajemnej, kwestia dopuszczalności korzystania przez bank z prawa zatrzymania w okolicznościach zbliżonych do tych, które wystąpiły w sprawie rozstrzygniętej zaskarżonym wyrokiem, stała się przedmiotem wypowiedzi Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zapadłym w toku postępowania kasacyjnego postanowieniu z dnia 8 maja 2024 r., C-424/22, *WN przeciwko Santander Bank Polska S.A.*, ECLI:EU:C:2024:398. W ocenie Trybunału Sprawiedliwości, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni prawa krajowego, zgodnie z którą w kontekście stwierdzenia nieważności umowy kredytu zawartej przez bank z konsumentem ze względu na nieuczciwy charakter jej niektórych warunków

powołanie się przez bank na prawo zatrzymania prowadzi do uzależnienia przysługującej konsumentowi możliwości uzyskania przez niego zapłaty kwot, które zasądzono od banku z uwagi na skutki restytucyjne wynikające ze stwierdzenia abuzywności warunków umownych, od równoczesnego zaofiarowania przez konsumenta zwrotu albo zabezpieczenia zwrotu całości świadczenia otrzymanego od banku na podstawie umowy kredytu, niezależnie od spłat dokonanych w wykonaniu tej umowy przez konsumenta (por. też wcześniejszy wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 grudnia 2023 r., C-28/22, *Getin Noble Bank*, ECLI:EU:C:2023:992).

W tym stanie rzeczy, mając na względzie konieczność dokonywania przez sąd krajowy, zgodnie z zasadą efektywności prawa Unii, wykładni przepisów prawa krajowego zgodnej z przepisami dyrektywy unijnej, tak dalece, jak to możliwe (por. np. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 listopada 1990 r., C-106/89, *Marleasing SA przeciwko La Comercial Internacional de Alimentación SA*, ECLI:EU:C:1990:395 i z dnia 27 marca 2019 r., C-545/17, *Mariusz Pawlak przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego*, ECLI:EU:C:2019:260), należało uznać, że wywody wniosku – w zestawieniu z powołanym wyżej orzecznictwem Sądu Najwyższego i judykaturą Trybunału Sprawiedliwości – nie ujawniały potrzeby dalszych wypowiedzi Sądu Najwyższego w objętej nimi materii, z uwzględnieniem publicznoprawnych, ponadindywidualnych zadań skargi kasacyjnej.

W kontekście zarzuconej nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym należało ograniczyć się do spostrzeżenia, że zaskarżone orzeczenie zapadło w dniu 29 marca 2023 r., toteż nie było objęte czasowymi skutkami wykładni prawa przyjętej w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego (zasada prawna) z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, OSNP 2023, nr 10, poz. 104 (por. odpowiednio postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 2023 r., I CSK 4249/22). Rozumowanie, według którego nieważność postępowania wynikająca z rozpoznania sprawy w składzie jednoosobowym miałaby dotyczyć także rozstrzygnięć wydanych w czasie poprzedzającym podjęcie uchwały, kolidowałoby z zaakcentowaną w motywach uchwały zasadą pewności prawa i nadrzędną potrzebą zapewnienia stabilności obrotu, które zdaniem powiększonego

składu Sądu Najwyższego przemawiały nie tylko na rzecz nadania uchwale rangi zasady prawnej, lecz także za temporalnym ograniczeniem przyjętej w niej interpretacji.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[ał]